

Література

1. Bericht zur Lage der deutschen Sprache. [Електронний ресурс] :- Режим доступу: <https://www.akademienunion.de/arbeitsgruppen/bericht-zur-lage-der-deutschen-sprache/> (дата звернення 07.03.2020)
2. Deutsche Sprache ist nicht von Anglizismen bedroht. [Електронний ресурс] :- Режим доступу: https://gr-online.de/panorama/wissen/deutsche-sprache-ist-nicht-von-anglizismen-bedroht_aid-14581071 (дата звернення 07.03.2020)
3. Lage der Sprache Deutsch ist gut. [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://www.sueddeutsche.de/news/kultur/sprache-wissenschaftler-lage-der-sprache-deutsch-ist-gut-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-170920-99-129904> (дата звернення 07.03.2018)
4. Matthias Heine. Die deutsche Sprache hat 5, 3 Millionen Wörter. [Електронний ресурс]:- Режим доступу: <https://www.welt.de/kultur/article124064744/Die-deutsche-Sprache-hat-5-3-Millionen-Woerter.html> (дата звернення 07.03.2020)

НАРАТИВНЕ КОНСТРУЮВАННЯ АВСТРАЛІЙСЬКИХ КОРОТКИХ ОПОВІДАНЬ ДЛЯ ДІТЕЙ

(на матеріалі серії творів Дороти Волл «Блінкі Білл»)

Ставенко О. В.,

аспірантка кафедри англійської мови та методики її викладання

Херсонський державний університет

У фокусі уваги сучасних наратологічних лінгвістичних студій знаходяться питання, пов'язані із виявленням особливостей наративного конструювання різних типів текстів [1, с. 309-310]. Останні дослідження науковців у царині лінгвокультурологічної наратології засвідчують необхідність вивчення художнього наративу у взаємозв'язку із лінгвокультурним середовищем його створення [3].

Слідом за Ж. Женеттом, *нарратив* розуміють як єдність: *історії* (історії про події) та *нарації* (акту повісткування) [1, с. 310]. Наратив реалізується у художньому тексті через низку лінгвостилістичних засобів та наративних прийомів, спрямованих на розгортання наративу як певним чином організованої історії [2, с. 63]. У контексті нашого дослідження зосередимо увагу на способах конструювання художніх текстів, призначених для дитячої читацької аудиторії, зокрема на наративних сутностях наратора, фокалізатора

та засобах аранжування наративних епізодів, з яких вибудовується художній наратив.

Наратор у художніх текстах є оповідною інстанцією, що здійснює вибір персонажів, їхніх дій, ситуацій, відображених у тексті, конкретизує й деталізує відібрані елементи, розміщує ці елементи в певній послідовності, мовно презентує й оцінює їх [1, с. 404]. Залежно від приналежності наратора до певного наративного рівня, розрізняють такі типи наратора: недієгетичний та дієгетичний. Недієгетичний наратор є суб'єктом нарації, оповідачем, але не учасником подій, про які він оповідає, тоді як дієгетичний є одночасно оповідачем історії та її учасником, належить і до плану нарації, і до плану історії [1, с. 411]. **Фокалізатором** художніх текстів постає той чи той персонаж, чия точка зору направляє наративну перспективу, є сутністю, що визначає характер поданої в тексті інформації [1, с. 389]. Наратор і фокалізатор визначають особливості композиційно-сюжетної структури художнього тексту (нарації). Зокрема, слідом за А. Цапів, нарація в художніх текстах для дітей є конструюванням за певною конфігурацією наративних епізодів, автосемантичних, локально й темпорально фіксованих фрагментів історії, про яку йдеться в тексті [2, с. 63]. Підбирання й композиційне аранжування наративних епізодів у певній послідовності, що підпорядковане волі наратора й особливостям фокалізатора, здійснюється за певною **моделлю нарації** [2, с. 63]. В основі моделі наративного конструювання художніх текстів для дітей лежить гра як домінантна діяльність дитини, спосіб здобуття знань і пізнання світу, що сприяє реалізації дидактичної функції літератури для дітей, зацікавлюючи читача, змушуючи співпереживати персонажам, ілюструючи за їх допомогою ті чи ті схеми поведінки.

У нашій науковій розвідці, слідом за П. Нодельманом, вважаємо, що для художніх текстів для дітей характерна амбівалентна адресованість, що полягає у їх одночасній (експліцитній та імпліцитній) спрямованості на дитячу та дорослу читацькі аудиторії, реалізовану в тексті через наративні сутності наратора та фокалізатора [4, с. 179-187], а також певні лінгвокультурні особливості, які наскрізно проявляються в доборі образів персонажів, художнього часопростору й епізодів історії, зокрема у лінгвостилістичних засобах і наративних прийомах їх створення. У контексті нашого дослідження фокусуємо увагу на австралійських зразках літератури для дітей – художніх текстах, змістовні й формальні особливості яких прямо адресовані дитячій читацькій аудиторії, і які були створені носіями

австралійської лінгвокультури (письменниками, народженими в Австралії або тими, хто іммігрував до країни в ранньому дитинстві).

Продемонструємо специфіку наративного конструювання австралійських художніх текстів для дітей на прикладі твору Дороті Волл «Блінкі Білл» (1933) [5], одного із серії коротких оповідань про пригоди однойменного коали. Цей художній текст є широко відомим твором австралійської літератури для дітей, що багаторазово передруковувався після його першого виходу в світ. Авторка «Блінкі Білла», хоча й мала новозеландське походження, іммігрувавши до Австралії, закохалася в природу континенту, стала відданою захисницею австралійської флори і фауни та пропагувала ці погляди за допомогою своїх текстів й ілюстрацій.

У художньому тексті Дороті Волл оповідується про життя неслухняного коали Блінкі Білла, про його дорослішання, процес пізнання світу й себе самого. Оповідачем історії є недієгетичний наратор, який моделює історію від третьої особи однини, добирає наративні епізоди, що у своїй послідовності створюють лінійність та логічність розгортання історії. Такий тип наратора вирізняється всюдисущістю та обізнаністю про все, що відбувається у наративі. Наприклад, розповідь про пригоди Блінкі Білла наратор починає із опису дня народження персонажа (*“The bush was alive with excitement. Mrs Koala had a brand new baby, and the news spread like wildfire.”* [5]), зображення реакцій кожного мешканця Бушу на цю подію (*“The kookaburras in the highest gum-trees heard of it, and laughed and chuckled at the idea. In and out of their burrows the rabbits came scuttling, their big brown eyes opening wide with wonder as they heard the news...”* [5]). Наратор, розповідаючи про зовнішність і поведінку персонажів у тексті, описує й їх емоційний стан, наприклад: *“Poor Mrs Kookaburra was very disappointed and flew off”, “Two very frightened bears peeped down from the tree”, “Imagine how proud Angelina felt! She hopped home very quickly”* [5]. Номінативні одиниці, у семантиці яких опредметнено емоційні реакції персонажів (*disappointed, frightened, proud*) на ті чи ті події, доповнюють портрети цих персонажів, містять позитивну або негативну оцінку наратора.

Фокалізатором подій, про які йдеться в аналізованому художньому тексті, постає коала Блінкі Білл, вік якого корелює із віком дитини. На початку історії коала щойно з’являється на світ (*“Mrs Koala nursed her baby, peeping every now and then at the tiny creature in her pouch.”* [5]), з кожним наративним епізодом його вік збільшується, але все ще залишається у межах дитинства (*“Every day he grew bigger and stronger, until he was six months old.”*, *“When eight months old he could no longer crawl into the snug pouch at all.*

So his baby days were over.”, “*Mrs Koala told him that he was now a youth*”, “*The days and nights came and went, and Blinky grew into a strong bear*” [5]). В інтродукції образу персонажа наратор зображує Блінкі Білла як дитину-коалу, якій властиві типові риси зовнішності (“*This little baby was the funniest wee creature. He was only about an inch long and covered with soft baby fur, had two big ears, compared to the size of the rest of him, a tiny black nose, and two beady eyes.*” [5]) та манера поведінки (“*Blinky ... stuffed his mouth as full as full.*”, “*Only the youngest leaves he ate.*”, “*Always up to some mischief ... He was very venturesome and scrambled up to the highest twig on the tree*” [5]). Проте, у контексті нашого дослідження вважаємо, що такий тип персонажів (коали) є характерним саме для художніх текстів австралійської лінгвокультури, оскільки він постає символом унікальної фауни Австралії, і персонажі такого типу відсутні в будь-яких інших текстах Європи, Америки тощо. Культурна специфіка австралійських художніх текстів для дітей проявляється у виборі персонажів (коал, кенгуру, кукабур, змій і т.п.) та хронотопу (австралійського Бушу), які символізують унікальну природу Австралії і постають осередком традицій і вірувань австралійського народу.

Історія Блінкі Білла, про яку розповідає наратор, складається з наративних епізодів, які загалом можна вважати етапами поступового процесу культурної й етнічної самоідентифікації персонажа. Вважаємо, що в художньому тексті «Блінкі Білл» модель, за якою вибудовується нація, відповідає особливостям гри-квесту, суть якої полягає у виконанні низки завдань, що веде до досягнення певної мети. Наративна модель квесту втілена в кожному епізоді художнього тексту, зокрема через лінгвальні маркери моделі: лексичні одиниці типу *an adventure* (11 слововживань), *a walk* (3), *a journey* (2), *a travelling* (2) та вербальні конструкції на зразок “*hopped on her way*”, “*started away for the bush track*”, “*away they went*”, “*travelled quite a long way*” та ін., що активують знання читача про квест. Зокрема, у першому наративному епізоді оповіді зображено вирішення питання знаходження няні для малого Блінкі Білла, якою зрештою стає *Angelina Wallaby*, і знайомство Блінкі Білла зі світом австралійського бушу та його мешканцями (*Mrs. Rabbit, Mrs. Snake*). Наступні епізоди відповідають іншим етапам пізнання світу й самого себе головним персонажем через, наприклад, пошуки нового дому, зустріч з новими сусідами (*Mrs. Grunty, Snubby*), з людиною (*Miss Pimm, a policeman*), пізнання інших мешканців бушу, традиції й звички яких невідомі персонажеві (*Frogs, Rabbits*). Фінальним епізодом стає повернення Блінкі Білла додому. Опиняючись у різних ситуаціях, персонаж усвідомлює, що він належить до австралійського

Бушу, що постає репрезентантом автохтонної етнокультури, національної спадщини австралійців, якій проте загрожує зникнення в сучасному цивілізованому та мультикультурному світі.

У нашому дослідженні було виявлено такі особливості наративного конструювання художнього тексту для дітей «Блінкі Білл». По-перше, наратором історії постає недієгетичний оповідач, який корелює із усюдисущою інстанцією і відповідає за аранжування наративних епізодів історії, вибір персонажів та часу й простору наративу, є уособлення дорослого для читача-дитини. Фокалізатором подій є головний антропоморфний і етноспецифічний персонаж коала, чий вік відповідає дитячому. Сама історія сконструйована за принципом гри-квесту, що полягає в розміщенні наративних епізодів як низки завдань, спрямованих на досягнення мети персонажем. В образах персонажів і хронотопі оповідання відбито характерні ознаки унікальної австралійської лінгвокультури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Женетт Ж. Фигуры. В 2-х томах. Том 1-2 М.: Изд-во им. Сабашниковых, 1998. 554 с.
2. Цапів А. Методологія поетико-наратологічного аналізу казкових етнонаративів (на матеріалі австралійських художніх текстів для дітей). *Science and Education a New Dimension. Philology*, VII(61), Issue: 210. Budapest, 2019. С. 63-69.
3. Hansen, H. The Ethnonarrative Approach. *Human Relations*. Vol. 59, Issue 8. London: The Tavistock Institute, 2006. pp. 1049-1075.
4. Nodelman, P. *The Hidden Adult: Defining Children's Literature*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2008. 390 p.
5. Wall, D. *Blinky Bill*. Angus & Robertson Publishers, 2004. URL: <http://gutenberg.net.au/ebooks04/0400571h.html> (date of reference: 28.08.2018).

ТИПОЛОГІЯ НАЙМЕНУВАНЬ НІМЕЦЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ ПІВДЕННОЇ БЕССАРАБІЇ

В'ялець В.С.,

студентка III курсу НФП Українсько-німецького інституту
Одеський національний політехнічний університет

Переселення німців в Бессарабію відбувалося з 1814 по 1842 рік з таких земель, як Баден, Вюртемберг, Ельзас, Баварія, а іноді і з території сучасної Польщі. Протягом 1814-1817 рр. колоністи утворили в Аккерманському